

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงจีนในหนังสือรวมเรื่องสั้น “เสียงเพรียกที่กลบเร้น จากแผ่นดินใหญ่” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยศึกษาครอบคลุมหัวข้อต่างๆตามลำดับ ดังนี้

1. สถานภาพ
2. บทบาท
3. แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและบทบาท
5. สาธารณรัฐประชาชนจีน
6. สถานภาพและบทบาทของสตรีจีน
7. สิทธิสตรี
8. วรรณกรรม
9. การวิเคราะห์วรรณกรรม
10. การปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน
11. สภาพสังคมจีนก่อนและหลังการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพ

เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) ให้ความหมายคำว่า สถานภาพ คือ สถานะของบุคคลที่เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินชีวิตทั้งครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติซึ่งสถานะนี้มีทั้งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดเปลี่ยนแปลงไม่ได้ และสถานภาพที่เกิดขึ้นภายหลังซึ่งเป็นสถานะที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ขณะนั้น

ปฏิพจน์ กิตติโชควัฒนา (2559) ให้ความหมายคำว่า สถานภาพ คือ ตำแหน่งของบุคคลในสังคมหรือในกลุ่ม เช่น เป็นพ่อ เป็นสามี เป็นลูก เป็นต้น

กวิน ชุตินา (อ้างใน เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว, 2559) ให้ความหมายของ สถานภาพ คือ ตำแหน่งหรือสถานะในความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมกับคนอื่นในครอบครัว ชุมชน และสังคม เช่น การมีตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน การยอมรับของคนในชุมชนและสังคม ความเท่าเทียมกันในด้านโอกาสการมีงานทำ ความรับผิดชอบในครอบครัวและการคุ้มครองตามกฎหมาย

สถานภาพ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด

- 1.1 สถานภาพทางวงศ์ญาติ เช่น พ่อ แม่ ลูก พี่น้อง
- 1.2 สถานภาพทางเพศ เช่น เพศชาย เพศหญิง
- 1.3 สถานภาพทางอายุ เช่น เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ
- 1.4 สถานภาพทางเชื้อชาติ เช่น คนไทย คนอเมริกา คนเกาหลี เป็นต้น
- 1.5 สถานภาพทางถิ่นกำเนิด เช่น คนในภาคเหนือ คนในภาคกลาง เป็นต้น
- 1.6 สถานภาพทางชนชั้นในสังคม เช่น เชื้อพระวงศ์ พระสงฆ์ ชนชั้นพราหมณ์ เป็นต้น

2. สถานภาพที่เกิดขึ้นภายหลัง เป็นสถานภาพที่ได้จากการแสวงหาหรือได้มาจากความสามารถของตนเอง

- 2.1 สถานภาพทางการศึกษา เช่น จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก
- 2.2 สถานภาพทางอาชีพ เช่น เป็นครู เป็นหมอ หรือนักการเมือง
- 2.3 สถานภาพทางการเมือง เช่น เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น
- 2.4 สถานภาพทางการสมรส เช่น โสด สมรส ม่าย เป็นต้น

ราฟ ลินตัน (Ralph Linton) ได้แยกสถานภาพเป็น 3 ลักษณะ (อ้างถึงใน เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว, 2559) คือ

1. สถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด (Ascribed Status) เป็นสถานภาพที่ได้มาอัตโนมัติตั้งแต่แรกเกิดและเป็นสถานะที่ค่อนข้างถาวร แต่สถานภาพที่ได้มาจะมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา สามารถแยกได้ดังนี้

1.1 เพศ เป็นสถานภาพที่ได้มาตั้งแต่กำเนิด โดยปกติไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีเพียง 2 เพศ คือ เพศชายและเพศหญิง

1.2 อายุ เป็นสถานภาพที่ได้มาตั้งแต่กำเนิดซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาที่เปลี่ยนไป โดยแบ่งอายุเป็น 5 วัย คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยชรา

1.3 ความสัมพันธ์ทางสายเลือด เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด และจะมีสถานภาพทางเชื้อชาติเดียวกับผู้ให้กำเนิด

2. สถานภาพสัมฤทธิ์ (Achieved Status) เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ โดยสถานภาพสัมฤทธิ์บางประเภท อาจจะได้จากการแข่งขัน เช่น อาชีพ การศึกษา เป็นต้น

3. สถานภาพในการกระทำ (Action Status) เป็นสถานภาพที่ได้รับภายหลังเป็นผลจากความสำเร็จของการกระทำ ได้แก่

3.1 สถานภาพทางการสมรส (Marital Status) บุคคลได้รับสถานภาพสามีภรรยาภายหลังการสมรส

3.2 สถานภาพทางบิดามารดา (Parental Status) บุคคลได้รับสถานภาพบิดามารดาเมื่อมีบุตร

3.3 สถานภาพทางการศึกษา (Educational Status) บุคคลได้รับสถานภาพทางการศึกษา วุฒิที่ตนเองได้ศึกษามา เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เป็นต้น

3.4 สถานภาพทางอาชีพ (Occupational Status) บุคคลมีความสามารถในการประกอบอาชีพและย่อมได้รับสถานภาพตามประเภทของอาชีพ เช่น ครู อาจารย์ แพทย์ พยาบาล ทหาร ตำรวจ เป็นต้น

3.5 สถานภาพทางการเมือง (Political Status) บุคคลที่สนใจจะอยู่ในวงการการเมืองย่อมได้รับสถานภาพทางการเมือง เช่น วุฒิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพสามารถสรุปได้ว่า สถานภาพ คือ สถานะของบุคคลที่ได้ดำเนินบทบาทของตนเองและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งนี้ สถานภาพมีทั้งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและสถานภาพที่เกิดขึ้นภายหลังสามารถเปลี่ยนแปลงไปตาม เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่

บทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 (2556:602) ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับ บทบาทดังนี้ บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ เช่น บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยง ลูก บทบาทของครูในการสอนหนังสือ เป็นต้น

ออร์พอร์ต (Allport อ้างถึงใน สุภา สกลเงิน 2545:15-16) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับของบทบาท ว่าการแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectation) หมายถึง บทบาทที่สังคมคาดหวัง ให้บุคคล ปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่

2. การรับรู้บทบาท (Role Conception) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของ ตนเองว่า ควรจะมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้เอง โดยที่การรับรู้ในบทบาท และความต้องการของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับลักษณะฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายใน ชีวิตและค่านิยม ของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acception) จะเกิดขึ้นเมื่อความสอดคล้อง ของ บทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับอยู่ การได้ยอมรับบทบาท เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลจะไม่ได้ยินดี ยอมรับบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่งและมี บทบาทหน้าที่ปฏิบัติตาม การได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายนหรือเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้า ขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่กลับพยายามหลีกเลี่ยงบทบาท นั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น ๆ

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทของ เจ้าของ สถานภาพที่แสดงออกจริง (Actual Role) ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคม คาดหวัง หรือเป็น การแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่ บุคคล ใดจะปฏิบัติตามบทบาท

หน้าที่ได้ตีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาท นั้น ๆ ของบุคคลที่ได้ครองตำแหน่งนั้นอยู่ เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความ คาดหวังของสังคมและการรับบทบาทของตนเอง

ณรงค์ เส็งประชา (2541:136-137) ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและ คาดหมายให้บุคคลต้อง กระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้ว ของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น

เมื่อเราคิดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ย่อมจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาท มากขึ้นตาม สถานการณ์และเกิดจากความสัมพันธ์อื่น ๆ และบางครั้งบทบาท ที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ขณะที่เขาจะแสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่เขา รับผิดชอบเป็นบิดาของเขา ในสถานภาพนี้ที่เป็นบุตรเขาจะต้องเชื่อฟังบิดามารดา ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดความอึดอัดใจและจำเป็นต้องหาทางเลือกในการปฏิบัติ ลักษณะเช่นนี้จะป็นปัญหาที่เกิด จากบทบาทขัดแย้งกัน

เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคม ย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ ตำแหน่ง เดียวกัน แต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมี นิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มวลเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจและร่างกายที่ ไม่เหมือนกัน

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อถือกำเนิดขึ้นมาก็ย่อมมีสถานภาพของตนติดตามาด้วย เช่น เป็นลูกของพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด เป็นหลานของปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นพี่ หรือเป็นน้อง และ เป็นประชาชนคนหนึ่งของประเทศเมื่อเติบโตจนถึงวัยที่จะต้องเข้าศึกษาหาความรู้สถานภาพแห่งตนจะ เพิ่มขึ้นคือเป็นศิษย์ของครู เป็นเพื่อนฝูงของบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานศึกษา และเมื่อจบการศึกษาออกไป ประกอบอาชีพก็จะมีสถานภาพตามอาชีพที่ตนประกอบอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นครู หมอ นักธุรกิจ ผู้บริหาร ลูกน้อง ฯลฯ ในแต่ละสถานภาพจะมีการแสดงออกตามบทบาทหรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติตามที่สังคม คาดหวังหรือตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพนั้นๆ เช่น เมื่ออยู่ในสถานภาพของความเป็นพ่อบทบาท ที่แสดงออกตามการคาดหวังของสังคมก็จะต้องเป็นผู้ที่หาเลี้ยงครอบครัวเป็นผู้นำ ส่งเสริมและสั่ง สอนให้ลูกเป็นคนดี ถ้าอยู่ในสถานภาพที่เป็นลูกก็ต้องเคารพเชื่อฟังบิดามารดา มีความกตัญญูกตเวทีต่อ ผู้ให้กำเนิด เป็นต้นและหากสังคมมีความซับซ้อนบทบาทของตนที่อยู่ในสังคมจะมีความหลากหลาย และแตกต่างมากขึ้นอย่างไรก็ตามสถานภาพและบทบาทของคนในสังคมนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยง กัน เพราะคนในสังคมหนึ่งๆอาจจะมีสถานภาพและบทบาทได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น เมื่ออยู่

ในครอบครัวมีสถานภาพเป็นพ่อก็แสดงออกในบทบาทของพ่อ แต่เมื่ออยู่ในที่ทำงานมีสถานภาพเป็นหมอก็แสดงออกในบทบาทของหมอ ซึ่งการกำหนดบทบาทของสังคมจะกำหนดพฤติกรรมและความรับผิดชอบของคนในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ บทบาท คือ แบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะ หรือตำแหน่ง ทางสังคมของบุคคลนั้นซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง

มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง เช่น โรเบิร์ต กอดดาร์ด (Robert Goddard อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554:174) กล่าวว่า บทบาททางเพศเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่สามารถอธิบายกลไกในพัฒนาการบทบาททางเพศด้วยวิธีเดียวกับการอธิบายกลไกในการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ ตั้งแต่แรกเกิด สังคมจะค่อยๆ หล่อหลอมแบบอย่างของพฤติกรรมให้เหมาะสมกับเพศผ่านสถาบันทางสังคม ได้แก่

1. สังคมดั้งเดิม มีการกำหนดบทบาททางเพศของชายและหญิงอย่างชัดเจน คือ เพศชายมักจะแสดงตัวเป็นตัวแทนของมนุษยชาติ กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ
2. สังคมสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้บทบาทของเพศชายและหญิงมีความยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ถ้าสังคมหยุดอยู่กับที่ บทบาทของเพศหญิงก็จะหยุดกับที่เช่นเดียวกัน

ภัสสร ลิมานนท์ (อ้างใน สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554:175) ได้เสนอปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทเพศชายและหญิง คือ

1. ปัจจัยทางชีวภาพและธรรมชาติ (Nature and Biology) ความแตกต่างของชายและหญิงมาจากเรื่องเพศ ที่ธรรมชาติด้านสรีระวิทยา คือ โครงสร้างของเพศชายทั่วไป เช่น กระดูก กล้ามเนื้อแข็งแรงกว่าเพศหญิง ความแตกต่างทางสรีระวิทยาทำให้สังคมแบ่งบทบาทความรับผิดชอบที่ยอมรับว่าเหมาะสมกับสรีระวิทยาของแต่ละเพศ และยังเชื่อสืบต่อกันมาทำให้เพศชายมีความสำคัญ
2. ปัจจัยทางโครงสร้างครอบครัว (Family Structure) โครงสร้างครอบครัวเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการแบ่งงานระหว่างเพศและทำให้เกิดความไม่ทัดเทียมในสถานภาพของชายและหญิง ได้แก่

ความสัมพันธ์ทางเพศ การให้กำเนิดบุตร และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเพศหญิงเป็นคนให้กำเนิดบุตร และต้องเลี้ยงดูเด็กทำให้ขาดโอกาสในการทำกิจกรรมนอกบ้าน ขาดโอกาสทางเศรษฐกิจหรือการเมือง กลายเป็นสาเหตุสำคัญของการไม่เท่าเทียมกันทางสถานภาพเพราะผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชายทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจ

3. ปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานของสังคม (Culture and Social Norms) บทบาททางเพศที่กำหนดโดยสังคมในแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกัน โดยจะถูกกำหนดโดยสังคม ขึ้นอยู่กับ ค่านิยมและความเชื่อของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งบทบาทของชายและหญิงอาจจะสลับเปลี่ยนกันได้ตาม ความนิยมและเวลาที่เปลี่ยนไป

เคท มิลเลต (Kate Millet อ้างถึงใน ทัดจันทร เกตุสิงห์สร้อย , 2554 : 22) ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับการแบ่งบทบาทของผู้หญิงและผู้ชาย คือ

1. บทบาทผู้ชาย เป็นบทบาทตามประสบการณ์ของมนุษย์ ซึ่งผู้สามารถทำกิจกรรมส่วนใหญ่ได้ ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้เหมาะสมกับเพศ โดยเด็กชายจะได้รับการฝึกมี บุคลิกลักษณะทางเพศให้เป็นผู้ชาย คือ ก้าวร้าว แข็งแรง อยู่เหนือผู้หญิง เป็นต้น

2. บทบาทผู้หญิง เป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ตามเพศและสรีระความเป็นแม่เป็นเมีย เช่น การดูแลบ้าน การเลี้ยงลูก การหาอาหารทำอาหาร มีการขัดเกลาทางสังคมให้ผู้หญิง เป็นเพศที่อ่อนแอ และต้องพึ่งพาผู้ชาย

เคท มิลเลต (Kate Millet อ้างถึงใน ทัดจันทร เกตุสิงห์สร้อย , 2554 : 22) ได้เสนอวิธีการ ปลดปล่อยผู้หญิงจากการกดขี่ ดังนี้

1. สัมผัสบทบาททางเพศ คือ ต้องสัมผัสระบบที่ผู้ชายเป็นใหญ่
2. สร้างความสัมพันธ์ชายหญิงรูปแบบใหม่ เป็นรูปแบบที่เน้นความเสมอภาคทางเพศ ไม่มีการแบ่งแยกบทบาททางเพศ ไม่มีการกดขี่ผู้หญิง
3. ยกเลิกกฎเกณฑ์และข้อห้ามของผู้หญิง มีการให้ผู้หญิงกระทำด้วยความสมัครใจ อิสระภาพทางการกระทำและความคิดแก่ผู้หญิง

จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้หญิงจะดีกว่าชายเกือบทุกด้านและในความเป็นจริงผู้หญิงมักจะถูกกีดกันออกจากกิจกรรมต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นผู้นำ และกิจกรรมที่อยู่นอกบ้าน จะเน้นให้ทำกิจกรรมภายในบ้าน ในทางตรงข้ามผู้ชายก็จะมีกิจกรรมนอกบ้านแต่จะมีส่วนร่วมหรือมีกิจกรรมในบ้านน้อยซึ่งชี้ให้เห็นถึงการยกย่องผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและบทบาท

แนวทางในการปฏิบัติในสังคม ได้แก่ กฎ ระเบียบ แบบแผนความประพฤติต่าง ๆ ทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะถ้าไม่ปฏิบัติตามก็就会有ผลตามกฎหมายหรือการไม่ยอมรับของสังคม เมื่อคนมีสถานภาพจึงมีบทบาทของตนเองตามมา

รพีพรรณ สุวรรณรัฐโชติ (อ้างถึงใน เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว, 2559 : 2090) กล่าวถึงสถานภาพและบทบาทไว้ว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลที่อยู่ในสภาพนั้นควรจะประพฤติปฏิบัติบทบาทจึงคู่กับสถานภาพ

เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) กล่าวว่าสถานภาพและบทบาทมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน บทบาทและสิทธิของแต่ละบุคคลในสังคมที่แตกต่างและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง

ธีรพงศ์ มีโชค (<http://kroobannok.com/blog/64888>) กล่าวว่า บทบาทคือ การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมตามที่สังคมกำหนด สถานภาพและบทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน บุคคลใดจะดำเนินตนตามบทบาทใดนั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพเป็นตัวกำหนด

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า สถานภาพและบทบาทมีความสัมพันธ์กัน โดยสถานภาพเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้น โดยสังคมให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มคน และบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นจะมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตามสถานภาพของตน

สาธารณรัฐประชาชนจีน

ชื่อเป็นทางการ คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน คนทั่วไปมักจะเรียกกันสั้นๆ ว่า "จก๊ว" ซึ่งแปลว่า "อาณาจักรกลาง" (http://www.wlc2china.com/about_china.html) เป็นประเทศที่มีอารยธรรมยาวนานมากกว่า 5,000 ปี ตั้งอยู่บนทวีปเอเชียตะวันออก มีพรมแดนติดต่อกับประเทศต่างๆ โดยรอบ 15 ประเทศ คือ เกาหลีเหนือ รัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน เคนีกีซสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล สิบขิม ภูฏาน พม่า ลาว และเวียดนาม ขณะที่ทิศตะวันออกและทิศใต้จดทะเลเหลือง ทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ พื้นที่ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในโลกรองจากประเทศ รัสเซีย และแคนาดา ประเทศจีนมีพื้นที่ทางบกยาว 28,000 กิโลเมตร และมีชายฝั่งทะเลยาว 18,000 กิโลเมตร มีเกาะทั้งหมด 6,536 เกาะ เกาะที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันดี คือ เกาะไต้หวัน และฮ่องกง โดยมีเมืองหลวงคือ ปักกิ่ง

สาธารณรัฐประชาชนจีน แบ่งการปกครองเป็นสองระดับ ได้แก่ การบริหารส่วนกลาง และการบริหารส่วนภูมิภาค การบริหารส่วนกลาง คือ รัฐบาลกลางของประชาชน หรือคณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี คณะมุขมนตรี รัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ ปรชาณ คณะกรรมการต่าง ๆ ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบบัญชี และเลขาธิการ รัฐบาลกลางของจีนมีอำนาจเหนือองค์การบริหารส่วนภูมิภาคท้องถิ่นทั้งหมด

การบริหารส่วนภูมิภาค รัฐบาลส่วนภูมิภาคระดับต่าง ๆ แบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ รัฐบาลประชาชนระดับมณฑล รัฐบาลประชาชนระดับท้องที่ รัฐบาลประชาชนระดับอำเภอ และรัฐบาลประชาชนระดับตำบลหมู่บ้าน

มีพรรคคอมมิวนิสต์จีนดำเนินการปกครองประเทศตามแนวทางพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์ - เลนิน และความคิดเหมา เจ๋อตง โดยประยุกต์เข้ากับแนวทฤษฎีการสร้างสรรคความทันสมัยให้แก่ระบอบสังคมนิยมของนายเติ้ง เสี่ยวผิง พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นแกนนำในการปกครอง โดยมีพรรคการเมืองอื่นอีก 8 พรรค เป็นแนวร่วม ภายใต้การปกครองในลักษณะสังคมนิยมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแบบจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีรูปแบบการปกครองในพื้นที่ต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. มณฑล แบ่งเป็น 23 มณฑล ซึ่งรวมได้หัวนอยู่ด้วย คือ เหน่เป่ย์ ซานซี เหลียวหนิง จี๋หลิน เฮยหลงเจียง เจียงซู เจ้อเจียง อานฮุย ฝูเจี้ยน เจียงซี ซานตง เหน่หนาน หูเป่ย์ หูหนาน กวางตุ้ง ไห่หนาน เสฉวน กุ้ยโจว ยูนนาน ส่านซี กานซู ซิงไห่
2. เขตปกครองตนเอง 5 เขตปกครองตนเอง คือเขตทิ่ป่ลเมืองส่วนมากเป็นชนกลุ่มน้อย ได้แก่ มองโกเลียใน (ชนชาติมองโกล) หนิงเซีย (เขตที่นับถือศาสนาอิสลาม) ชินเจียง (ชนชาติอุยกูร์) กวางสี (ชนชาติจ้วง) และทิเบต (ชนชาติทิเบต)
3. มหานคร 4 มหานคร มีสถานะเทียบเท่ามณฑล แต่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง คือ กรุงปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้ นครเทียนจิน และนครฉงชิ่ง
4. เขตบริหารพิเศษ 2 เขต ได้แก่ ฮองกงและมาเก๊า ซึ่งอยู่ภายใต้อธิปไตยของจีน แต่คงวิถีการปกครองและเศรษฐกิจของตนเอง ตามหลักการ"หนึ่งประเทศ สองระบบ"

ในแต่ละมณฑล (ยกเว้นได้หัวน) เขตปกครองตนเองและมหานครจะมีผู้ว่าการมณฑล ประธานเขต หรือนายกเทศมนตรีของมหานคร ซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสภาประชาชนในแต่ละมณฑล และต้องได้รับความเห็นชอบของพรรคคอมมิวนิสต์ ให้เป็นผู้บริหารจัดการเรื่องภายในมณฑล หรือเขตการปกครองของตนเอง

อย่างไรก็ตาม พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะแต่งตั้งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ไปกำกับดูแลด้วย ถือเป็นการปกครองจากรัฐบาลกลางอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์นี้ จะมีอำนาจเหนือผู้ว่าการมณฑล ประธานเขตการปกครองและนายกเทศมนตรีของมณฑล สำหรับผู้ว่าการเขตบริหารพิเศษฮ่องกงและมาเก๊า แม้จะได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากพรรคคอมมิวนิสต์เสียก่อนจึงจะเข้ารับตำแหน่งได้

การปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน

ปฏิรูปและเปิดประเทศ เป็นนโยบายที่ต้องการปรับเปลี่ยนความคิด เปิดประตูประเทศ และเดินหน้าสู่ตลาดโลก เป็นการปฏิรูปเศรษฐกิจให้เป็นสังคมนิยมในแบบจีน นโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศของจีนประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ตลอดระยะเวลาการเปิดประเทศมากกว่า 30 ปีเต็ม เศรษฐกิจจีนมีการเติบโตในทางบวกมาตลอด จาก GDP ในปี ค.ศ.1978 ที่มีมูลค่า 364,500 ล้านหยวน มาเป็น 24.9 ล้านล้านหยวนในปี ค.ศ.2007 หรือเพิ่มขึ้นกว่า 60 เท่า โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.7 ต่อปี ซึ่งถือว่าเติบโตเร็วที่สุดในโลก จนทำให้ประเทศจีนก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของโลก GDP ต่อหัวต่อปีโดยเฉลี่ยมากกว่า 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ โครงสร้างการผลิตของประเทศจากเกษตรกรรมเต็มรูปแบบเปลี่ยนเป็นการแปรรูปสินค้าเกษตรกรรมก่อนที่จะก้าวขึ้นมาสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูง (อักษรศรี พานิชสาส์น, 2557:2).

ในปี ค.ศ. 1978 นายเติ้งเสี่ยวผิง ซึ่งเป็นผู้ประกาศใช้นโยบาย “การปฏิรูปและเปิดประเทศ” เป็นก้าวแรกของเศรษฐกิจระบบตลาด โดยเริ่มจากการ “ปฏิรูป” ในประเทศด้วยการรื้อฟื้น พื้นฟูและซ่อมแซมทางวัฒนธรรม สังคมและประวัติศาสตร์ขนานใหญ่หลังสิ้นสุดการปฏิวัติทางวัฒนธรรม รวมทั้งจัดระบบการปกครองประเทศในหลายๆด้านขึ้นใหม่ เน้นพัฒนา 4 ด้าน คือ

1. ด้านเกษตรกรรม
2. ด้านอุตสาหกรรม
3. ด้านการป้องกันประเทศ
4. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. การพัฒนาด้านการเกษตร นโยบายส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรแผนใหม่ คือ

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น โดยยินยอมให้เกษตรกรนำผลผลิตส่วนที่เกิดจากปริมาณที่รัฐกำหนดไปขายในท้องตลาดได้ ใครผลิตได้มากก็ย่อมมีรายได้มาก เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกรขยันทำงานและช่วยแก้ไขปัญหาคาความยากจน

1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนของตน รวมทั้งส่งเสริมการผลิตส่วนบุคคล เช่น ให้เกษตรกรใช้เวลาว่างเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักสวนครัว ฯลฯ เพื่อนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดและมีรายได้เป็นของตนเอง

2. การพัฒนาอุตสาหกรรม นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ คือ

2.1 เน้นการผลิตอุตสาหกรรมเบา หรือสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อการส่งออก

2.2 ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

2.3 พัฒนาเมืองหลักบริเวณชายฝั่งทะเลให้เป็น “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” จำนวน 5 เขต ได้แก่ เส้นเงิน จุไห่ ชันโลว เขียวหมิน และเกาะไหหลำ

2.4 ปรับปรุงโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในเขตเมืองสำคัญต่าง ๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร และการสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม

2.5 นำระบบกลไกตลาดมาใช้ โดยให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาด

3. การพัฒนาการป้องกันประเทศ เน้นพัฒนากองทัพให้ทันสมัยโดยลดกำลังทหารให้น้อยลง แต่พัฒนาด้านคุณภาพโดยส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนทหารและพัฒนาอาวุธของกองทัพให้ทันสมัย

4. พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นรากฐานรองรับการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เพื่อนำความรู้และผลงานวิจัยไปใช้พัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศในด้านต่าง ๆ

การปฏิรูปประเทศตาม “นโยบายสี่ทันสมัย” เกิดผลกระทบต่อจีนทั้งด้านดีและด้านเสีย ดังนี้

ด้านดี

จีนมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างมาก มีการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) เพิ่มสูงขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้และการศึกษาสูงขึ้น สังคมจีนจึงเกิดชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นจำนวนมาก

ด้านเสีย

เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมจีน ดังนี้

1. เกิดภาวะเงินเฟ้อ เนื่องจากการลงทุนจากต่างประเทศมีมากทำให้การหมุนเวียนของเงินตราในระบบเศรษฐกิจมีความคล่องตัวสูง จึงทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ สินค้ามีราคาเพิ่มสูงขึ้น
2. เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ ผู้คนในเขตเมืองหรือเขตเศรษฐกิจพิเศษมีรายได้สูงกว่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าแรงงานในชนบท จึงเกิดการอพยพหลังไหลของคนในชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น
3. เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น การทุจริตของข้าราชการ การฉ้อฉลวัฒนธรรมตะวันตก และลัทธิบริโภคนิยม ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี และยาเสพติด เป็นต้น

ความสำเร็จของนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อสังคมจีน สามารถลดภาวะความยากจนลงได้มาก คนมีการศึกษามากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทั้งนี้การควบคุมนโยบายในการเปิดประเทศยังอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลาง

สภาพสังคมจีนก่อนและหลังการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน

หลังจากการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน ทำให้สภาพสังคมของประเทศจีนเปลี่ยนแปลงไปแต่ในภาพรวมยังคงความเป็นสังคมจีนอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนนั้นมีมาช้านาน (<http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/articles>)

สภาพสังคมก่อนการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน

ในเมืองหลวงหรือเมืองที่มีความเจริญจะเป็นสังคมที่มีระบบศักดินาหรือขุนนาง ระบบอุปถัมภ์ ผู้ใหญ่อุปถัมภ์ผู้น้อย แต่ในสังคมชนบทจะเป็นสภาพสังคมแบบเกษตรกรรม และสังคมยังมีการยึดถือในระบบวัฒนธรรมสังคมนิยม ซึ่งไม่ใช่สังคมนิยมแท้จริงแต่เป็นระบบสังคมนิยมที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้สร้างขึ้นซึ่งมีรูปแบบเฉพาะแบบที่ใช้ในประเทศจีนเท่านั้น

สภาพสังคมหลังการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน

หลังการปฏิรูปและการเปิดประเทศจีน ในปี ค.ศ.1979-1980 พรรคคอมมิวนิสต์ได้กำหนดนโยบาย “ลูกคนเดียว” ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการจำกัดขนาดประชากรในครัวเรือน และมีการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 4 แห่งอย่างเป็นทางการ ได้แก่ เมืองเงินเจิ้น จูไห่ และเซว่ถาว ของมณฑลกว่างตง และเมืองเซี่ยเหมิน ของมณฑลฝูเจี้ยน โดยให้เมืองเหล่านี้เป็นเขตทดลองนโยบาย

การเปิดกว้างด้านการค้าและการลงทุนสำหรับต่างชาติ ปัจจุบันเมืองเซินเจิ้นมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการผลิตและการเดินเรือของจีนอันเป็นผลพลอยได้จากการเป็นเมืองหน้าด่านระหว่างจีนและฮ่องกง ขณะที่เมืองท่าอีกแห่ง คือ เซี่ยเหมิน กำลังเจริญรอยตามเซินเจิ้นในฐานะเมืองหน้าด่านของจีนกับไต้หวัน การเปิดประเทศทำให้สภาพสังคมจีนเปลี่ยนไป เช่น

1. สังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นสังคมกึ่งเกษตรกรรมกึ่งทุนนิยม เพื่อความสัมพันธ์ด้านการทูตกับสหรัฐอเมริกาเป็นรูปธรรมผ่านการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศ ประเทศจีนจึงอนุญาตให้บริษัทโคคา-โคลา มาตั้งบริษัทและเข้าตลาดจีน
2. เริ่มมีกระแสการเรียนภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมอาหารตะวันตกเข้าสู่ประเทศจีน
3. คนจีนเริ่มนิยมบริโภคอาหารนอกบ้านและอาหารตะวันตกมากขึ้น
4. มีการส่งเสริมให้คนในประเทศมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
5. กระแสการทำงานในบริษัทต่างประเทศมีมากขึ้น
6. ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น

สถานภาพและบทบาทของสตรีจีน

ในอดีต สังคมจีนเป็นสังคมที่มีผู้หญิงเป็นใหญ่ ในยุคนั้นเพศหญิงจึงได้รับการเคารพยกย่องอย่างมาก ผู้ชายในยุคบรรพกาลมีหน้าที่หลักคือจับปลาและล่าสัตว์ ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่หลักคือเก็บผลไม้ เนื่องจากผลผลิตที่ผู้ชายผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำรงชีวิต ผู้หญิงซึ่งเก็บเกี่ยวผลไม้ได้ในปริมาณที่มากและแน่นอนกว่าจึงมีข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจและทำให้มีอำนาจมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้การให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของผู้หญิง ตลอดจนการมีทายาทล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงเผ่าพันธุ์ ปัจจัยเหล่านี้เองทำให้ผู้หญิงในสมัยนั้นมีฐานะทางสังคมสูง (<http://teen.mthai.com/variety/49551.html>)

เมื่อหมดยุคของสังคมที่มีผู้หญิงเป็นใหญ่ ฐานะทางสังคมของผู้หญิงจีนก็ตกต่ำลงอย่างรวดเร็ว ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชายหญิงกลายเป็นความสัมพันธ์แบบผู้มีอำนาจและผู้อยู่ใต้อำนาจ กล่าวคือผู้ชายมีฐานะสูง ส่วนผู้หญิงมีฐานะต่ำต้อยอยู่ในระดับล่างของครอบครัวและสังคม การยกย่องเพศชายและกดขี่เพศหญิงในสังคมจีนดำเนินมานานหลายพันปี ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อจีนรับเอาแนวคิดและวิทยาการตะวันตกเข้ามา แนวคิดความเสมอภาคระหว่างชายหญิงก็ค่อยๆ แพร่หลายสู่สังคมจีนเช่นกัน ส่งผลให้สถานภาพของผู้หญิงจีนยกระดับสูงขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อมีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้น รัฐบาลจีนได้ดำเนินนโยบายคุ้มครองสิทธิสตรีและความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง และได้ยกเลิกระบบธรรมเนียมปฏิบัติของเพศหญิงในสมัยศักดินา ทำให้ผู้หญิงจีนมีสิทธิเท่าเทียมกับชายในทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา สังคม การดำรงชีวิต ฯลฯ ในทางกฎหมาย หญิงและชายชาวจีนมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ ในปัจจุบันผู้หญิงจีนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและยังมีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้นเรื่อยๆ

แต่พบว่าภาพลักษณ์ของผู้หญิงในประวัติศาสตร์จีนหรือจีนสมัยโบราณมักจะเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังของความวุ่นวายของประเทศ เช่น พระนางบูเช็กเทียนแห่งราชวงศ์ถัง พระนางซูสีไทเฮาแห่งราชวงศ์ชิง เป็นต้น เนื่องจากสังคมจีนไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาททางการเมือง การเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยอำนาจ คุณธรรม ความแข็งแกร่งและเหตุผล ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงจะเป็นเพศที่อ่อนแอ ไร้เหตุผลหรืออารมณ์อ่อนไหวง่าย ดังนั้นผู้หญิงควรจะอยู่ที่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัว (วรพล ผสมทรัพย์และอนงค์นาฏ เถลิงวิทย์:2553) เนื่องจากชาวจีนมักให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพราะเชื่อว่าผู้ชายโอรสของสวรรค์ ซึ่งทำให้ผู้ชายได้รับการยกย่องมากกว่าผู้หญิง อารยธรรมจีนแผ่ขยายขอบข่ายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในเอเชียและยุโรป อันเป็นผลมาจากการติดต่อทางการทูต การค้า การศึกษา ตลอดจนการเผยแผ่ศาสนา อย่างไรก็ตามลักษณะการถ่ายทอดแตกต่างกันออกไป ดินแดนที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนเป็นเวลานาน เช่น เกาหลี และเวียดนาม จะได้รับอารยธรรมจีนอย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านวัฒนธรรม การเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ซึ่งเป็นการแพร่อารยธรรมของจีนไปยังประเทศต่างๆทำให้ประเทศเหล่านั้นมีแนวคิดเกี่ยวกับชายและหญิงที่คล้ายคลึงกับประเทศจีน (http://www.ksv.ac.th/tb/cai/social/east_china_data.htm)

ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนเป็นระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเต็มตัว ทำให้ทุกคนตกเป็นทาสของเงินตรา นับถือเงินตราเป็นพระเจ้า ในขณะที่การปกครองยังเป็นระบอบสังคมนิยมอยู่ซึ่งเป็นความแตกต่างในความขัดแย้งที่ทุกคนเห็นอย่างชัดเจน สภาพการทำงานในประเทศจีนปัจจุบันในเมืองใหญ่ๆ เช่น เซี่ยงไฮ้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถเข้ามาแข่งขัน หรือ แสวงหาความสำเร็จ ไม่ใช่เฉพาะผู้ชาย แม้แต่ผู้หญิงที่มีความสามารถก็สามารถก้าวขึ้นมาประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในสังคมจีน และอาจจะมียาได้มากกว่าผู้ชาย ในเมื่อผู้หญิงมียาได้มากกว่าผู้ชาย ความเชื่อถือและขนบธรรมเนียมประเพณีจีนแบบดั้งเดิมทางสังคมในเรื่องการแต่งงานเริ่มถูกเขย่าให้สั่นคลอน บางครั้งถึงขั้นนำไปสู่การหย่าร้าง

สิทธิสตรี

สิทธิสตรี มาจากคำภาษาอังกฤษ คือ Feminism แนวคิดนี้เป็นการยอมรับความจริง คือ ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันด้านสรีระร่างกายเท่านั้น แต่สังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดให้ชายและหญิงมีความแตกต่างกัน (บุญชริก วิชาเจริญ, 2545:)

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2554:167) ให้ความหมายของคำว่า สิทธิสตรี หรือ สิทธิสตรี หมายถึง การวิเคราะห์หรือการกระทำใดๆ ที่มีจุดยืนยืนยันว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในสังคมที่เป็นความขัดแย้ง โดยมีฐานมาจากความไม่เท่าเทียมทางเพศ ซึ่งผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบในทุกบริบทของสังคม

แนวคิดทางสิทธิสตรีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดกระแสหลักที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม (Liberalism) ลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) หรือแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) นักสิทธิสตรีได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาขยายความเป็นกรอบทฤษฎีที่กว้างขึ้น (บุญชริก วิชาเจริญ, 2545:6) ได้แก่

1. สิทธิสตรีแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) นักสิทธิสตรีแนวเสรีนิยม เสนอว่า ผู้หญิงมีตัวตนอิสระจากผู้ชายและมีสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ผู้หญิงอยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคมที่ไม่สามารถจะเรียกร้องสิทธิเช่นเดียวกับผู้ชาย สิทธิที่เรียกร้องได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ สิทธิในเสรีภาพ และการแสวงหาความสุข ซึ่งนักสิทธิสตรีแนวเสรีนิยมมองว่าผู้หญิงและผู้ชายนั้นไม่มีความแตกต่าง การจำกัดบทบาทของผู้หญิงด้วยความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างชายหญิง และการกดขี่ผู้หญิงเป็นผลมาจากการศึกษาละเลยหมาย ดังนั้นนักสิทธิสตรีแนวเสรีนิยมจึงมุ่งให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม

2. สิทธิสตรีแนวมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) สิทธิสตรีแนวมาร์กซิสต์ เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชายโดยไม่พิจารณาถึงความเป็นผู้หญิง สิทธิสตรีแนวนี้ให้ความสำคัญกับความขัดแย้งระหว่างชนชั้นมากกว่าการกดขี่ทางเพศ และเชื่อว่าผู้ชายจะทำลายระบบการสืบสกุล จากการสืบสกุลทางแม่มาเป็นการสืบสกุลทางพ่อ ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นทรัพย์สินสมบัติของผู้ชายและเป็นเครื่องมือในการผลิตทาส ดังนั้นผู้ชายจะมีลักษณะที่ก้าวร้าว ทำตนให้มีอำนาจเหนือผู้หญิง

3. สิทธิสตรีแนวรากเหง้า (Radical Feminism) นักสิทธิสตรีแนวรากเหง้า เน้นศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและความแตกต่างทางเพศ มีการค้นหาความเชื่อมโยงระหว่างความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชาย ความสัมพันธ์หญิงชาย เอกลักษณ์ของเพศ การปฏิบัติต่อผู้หญิง และมีแนวคิดว่าการกด

ซึ่งผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเป็นผู้หญิง หรือผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจาก อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ทำให้ผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิง กดขี่และเอารัดเอาเปรียบผู้หญิง การต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศจะอยู่ในรูปแบบของหญิงรักหญิงและพยายามที่จะสร้างระบบที่ผู้ชายเป็นใหญ่

4. สิทธิสตรีแนววัฒนธรรม (Cultural Feminism) นักสิทธิสตรีแนววัฒนธรรม จะสนใจความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้หญิงมีประสบการณ์แตกต่างจากผู้ชาย และเรียกร้องให้มีการให้ความสำคัญกับผู้หญิง นักสิทธิสตรีแนวนี้นับว่าคุณลักษณะที่เป็นหญิงจะถูกเชื่อมโยงกับผู้หญิง เช่น ความเป็นแม่ ความห่วงใยผู้อื่น เป็นต้น และเชื่อว่าการเอาใจใส่ดูแล ความอ่อนโยน ความสันติไม่ก้าวร้าว ผู้ชายอาจจะมีเช่นเดียวกัน

5. สิทธิสตรีแนวสังคมนิยม (Socialist Feminism) สิทธิสตรีแนวสังคมนิยมเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดมาร์กซิสต์กับแนวรากเหง้า ซึ่งมองว่าโครงสร้างของการกดขี่ทางชนชั้นและระหว่างเพศนั้นทับซ้อนกันและเกี่ยวข้องกัน เน้นการวิเคราะห์ระบบทุนนิยม ระบบที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นและระหว่างเพศเป็นประโยชน์แก่ผู้ชายและนายทุน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญในการลดการกดขี่ การเอารัดเอาเปรียบและการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงให้หมดไปจากสังคม และให้ผู้หญิงได้มีโอกาสในสังคมในฐานะมนุษย์

6. สิทธิสตรีแนวนิเวศ (Eco Feminism) สิทธิสตรีแนวนิเวศ เป็นแนวคิดที่มีความเห็นว่าผู้หญิงเป็นชนชั้นในสังคมที่จะต้องเปลี่ยนแปลง ซึ่งสถานภาพในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากระบบทุนนิยมและผู้หญิงจำนวนมากที่ต่อต้านระบบทุนนิยมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งได้ขยายความรุนแรงในการครอบงำผู้หญิงและธรรมชาติ เพื่อไม่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้หญิง ไม่สนใจในความชำนาญในการทำงานเฉพาะด้าน ไม่คำนึงถึงคุณค่าของธรรมชาติ ซึ่งสิทธิสตรีแนวนิเวศ ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ชุมชนและความสัมพันธ์ของคน

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2554:167) ได้เสนอว่า นักคิดสิทธิสตรีเห็นความสำคัญของความไม่เท่าเทียมกัน และมีการแบ่งออกเป็นสายต่างๆ ได้แก่

1. สิทธิสตรีสายเสรีนิยม (Liberal Feminist) มีความเชื่อว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ตรงที่มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล เชื่อว่าสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศมาจากการที่คนในสังคมมีสิทธิทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้ชายจะได้รับสิทธิเหล่านั้นและผู้หญิงอยู่ภายใต้ที่จะถูกปฏิเสธในสิทธิต่างๆ ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ สิทธิในเสรีภาพ และการแสวงหาความสุข

เป็นผลมาจากการที่ผู้หญิงได้รับการศึกษาน้อย เพื่อมีความเสมอภาคทางเพศ ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มีความเสมอภาคทางเพศ

2. สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรดเดอริกซ์ เองเกลส์ (Frederick Engels) โดยเชื่อว่าการกดขี่ที่ผู้หญิงได้รับเป็นผลสืบเนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมของระบบทุนนิยม ที่ได้ผลักดันให้ผู้หญิงออกนอกระบบการผลิตโดยสิ้นเชิง ซึ่งระบบทุนนิยมได้แบ่งระบบการผลิตออกเป็น 2 ส่วน คือ งานที่เกิตรายได้และงานที่ไม่เกิตรายได้ โดยงานที่เกิตรายได้จะเก็บไว้ให้ผู้ชายและเป็นการทำงานนอกบ้าน แต่งานที่ไม่เกิตรายได้เป็นงานของผู้หญิงและเป็นงานที่ต้องทำในบ้าน เช่น ทำงานบ้าน เลี้ยงลูก ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการทำงานเพราะไม่ทำให้เกิดรายได้อีก และการที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชายทำให้เกิดระบบสองมาตรฐาน คือ ศีลธรรมทางเพศมีความสำคัญและควบคุมผู้หญิงมากกว่าผู้ชายรวมถึงการทำงานของผู้หญิงเป็นงานที่ไม่เกิตรายได้ทำให้บทบาทของผู้หญิงถูกจำกัดให้อยู่ในบ้านเท่านั้น ดังนั้นสิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ จึงพยายามต่อสู้เพื่อให้ผู้หญิงเข้าสู่ระบบการผลิตและเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม ปลดปล่อยผู้หญิงออกจากการทำงานในบ้านและให้การทำงานบ้านเป็นความรับผิดชอบของสังคม

3. สิทธิสตรีสายรากเหง้า (Radical Feminism) สิทธิสตรีสายรากเหง้ามีค้นหาความเชื่อมโยงระหว่างความแตกต่างทางกายภาพและบทบาทหญิงชายและเอกลักษณ์ของเพศ และมองว่า การกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเป็นผู้หญิง หรือผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศของเธอ การกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเธอเป็นผู้หญิง การกดขี่ทางเพศเป็นรูปแบบที่เป็นพื้นฐานและเป็นการกดขี่แบบแรกของการกดขี่ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจาก อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ระบบชายเป็นใหญ่ ทำให้ระบบของโครงสร้างสังคมและแนวการปฏิบัติที่ผู้ชายมีความเหนือกว่า กดขี่และเอารัดเอาเปรียบผู้หญิง

4. สิทธิสตรีสายนิเวศ (Eco Feminism) นักสิทธิสตรีสายนิเวศวิทยาไม่ยอมรับว่าคุณลักษณะของความเป็นชายคือความเหมาะสมของมาตรฐานมนุษย์ ไม่ต้องการให้ผู้หญิงถูกดึงเข้าไปในโลกที่ผู้ชายกำหนด ผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายและคิดว่าผู้ชายตามธรรมชาติ เช่น การที่ผู้หญิงให้กำเนิดทารก ทำให้ผู้หญิงเชื่อมโยงธรรมชาติและโลก มีความใกล้ชิดหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับธรรมชาติมากกว่าผู้ชาย ดังนั้นจึงเสนอว่าผู้หญิงควรมีจุดยืนร่วมกับธรรมชาติ และเปลี่ยนทัศนะทางวัฒนธรรมจากจิตสำนึกของกลุ่มผู้หญิงและผู้ชายใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ให้ผู้ชายเป็นใหญ่

ทัดจันท์ เกตุสิงห์สร้อย (2554 : 15) ได้เสนอความรู้ทางสิทธิสตรี สามารถแบ่งกรอบแนวคิดทางทฤษฎีสิทธิสตรี ออกเป็น 3 ช่วง

1. คลื่นลูกที่ 1 (ช่วงศตวรรษที่ 17 - 19 ถึงประมาณต้นศตวรรษที่ 20) นักสิทธิสตรีเน้นการให้ความสำคัญกับการมีเหตุผลของผู้ชายแต่ผู้หญิงไม่มี การเรียกร้องสิทธิของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง การยอมรับในการแบ่งเรื่องสาธารณะ เรื่องส่วนตัวและการเรียกร้องให้ผู้หญิงสามารถทำงานนอกบ้าน

2. คลื่นลูกที่ 2 (เริ่มศตวรรษที่ 1960 - 1980) นักสิทธิสตรีเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง อธิบายถึงสาเหตุที่ผู้หญิงเป็นรองผู้ชาย เกิดแนวคิดสิทธิสตรีหลายสาย เช่น แนวคิดสิทธิสตรีสายเสรีนิยม สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ สิทธิสตรีสายสังคมนิยม สิทธิสตรีสายถอนรากถอนโคน และสิทธิสตรีสายจิตวิเคราะห์

3. คลื่นลูกที่ 3 (ช่วงปลายศตวรรษที่ 1980 ถึงปัจจุบัน) เป็นช่วงเวลาที่นักสิทธิสตรีได้รับอิทธิพลจากกระแส “หลังสมัยนิยม” ให้ความสำคัญต่อร่างกาย โดยมองว่าการมีร่างกายที่แตกต่างกันทำให้มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ยอมรับในความหลากหลายและความแตกต่างของผู้หญิง

จากแนวคิดพื้นฐานหลักทั้ง 3 ช่วง โดยนำแนวคิดมาขยายและปรับแต่งให้เป็นกรอบทฤษฎีสิทธิสตรี ได้แก่

1. สิทธิสตรีสายเสรีนิยม (Liberal Feminist) สิทธิสตรีสายเสรีนิยม เป็นแนวคิดแรกของแนวคิดสิทธิสตรี แนวคิดนี้อธิบายถึง ความไม่เท่าเทียมกันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเรื่องบทบาทความเป็นเพศ ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่ได้สั่งสมมานาน แนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่แตกต่างกัน

2. สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) แนวคิดนี้เสนอว่าความไม่เท่าเทียมกัน เป็นผลจากระบบเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยม ระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจสัมพันธ์กัน ผู้หญิงถูกจำกัดให้อยู่แต่ในบ้าน ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ผู้ชายได้เปรียบและผู้หญิงเสียเปรียบ

3. สิทธิสตรีสายนิเวศ (Ecofeminism) สิทธิสตรีสายนิเวศเป็นแนวคิดที่แตกออกมาจากแนวคิดสตรีสายถอนรากถอนโคน แนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชาย ผู้หญิงดีกว่าผู้ชายโดยธรรมชาติ เช่น การให้กำเนิดลูก ผู้หญิงมีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ปฏิเสธความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ด้อย

4. สิทธิสตรีสายสังคมนิยม (Socialist Feminism) นักสิทธิสตรีสายสังคมนิยม ให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจในเรื่องส่วนตัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายและหญิง (อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่) ผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่สังคมมากกว่าอยู่บ้าน ให้มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคมและความเคยชินที่อยู่ในผู้หญิงและผู้ชาย

5. สิทธิสตรีสายจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Feminism) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญต่อที่มาของกระบวนการอัตลักษณ์ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยศึกษาถึงพัฒนาการของชีวิตช่วงต้นๆของวัยเด็ก เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของการเป็นเพศ เช่น พิจารณาว่าสิ่งที่เด็กรู้ ได้ยิน ได้เห็น มีส่วนสร้างความเป็นเพศอย่างไร

6. สิทธิสตรีสายหลังสมัยนิยม (Postmodern Feminism) นักสิทธิสตรีสายหลังสมัยนิยมเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเพศเป็นแก่นแท้ของอำนาจ อัตลักษณ์ของผู้หญิงไม่ได้ประกอบขึ้นจากความเป็นเพศหญิงแต่ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ชนชาติ ชาติพันธุ์ เป็นต้น

7. สิทธิสตรีสายรากเหง้า (Radical Feminism) สิทธิสตรีสายรากเหง้า เป็นแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงและความเป็นเพศหญิง ว่า กระบวนการทางสังคมเป็นผู้ขัดเกลาและอบรมให้ผู้หญิงและผู้ชายให้แตกต่างกัน กำหนดบทบาททางสังคมให้แต่ละเพศ ผู้หญิงและผู้ชายมีฐานะที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยมีสาเหตุ คือ

7.1 ผู้หญิงเป็นผู้ถูกระทำโดยผู้ชาย เช่น ต้องพึ่งพาผู้อื่น อ่อนแอ ด้อยกว่าผู้ชาย ส่วนผู้ชายเป็นผู้กระทำและควบคุม

7.2 ผู้หญิงถูกนิยามความเป็นผู้หญิงโดยผู้ชาย ให้ผู้หญิงเป็นเพศที่อยู่ภายใต้อำนาจของเพศชาย แต่ผู้ชายเป็นอิสระ ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับผู้หญิง

7.3 ผู้หญิงถูกผู้ชายมองว่าเป็นอย่างอื่น เป็นเพียงวัตถุ เป็นผู้ถูกระทำ ไม่เอกลักษณ์ของตนเอง ไม่สามารถโต้แย้งกับคุณค่าที่ผู้ชายได้กำหนดไว้ได้ โดยมีสาเหตุจาก

7.3.1 รูปแบบความรักของผู้หญิงและผู้ชาย ผู้หญิงมองว่าความรักคือชีวิตทั้งชีวิต ผู้ชายมองความรักคือหน้าที่ ซึ่งไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคอยู่บนพื้นฐานความเอาเปรียบ

7.3.2 การแต่งงานและความเป็นภรรยา การแต่งงานทำให้ผู้หญิงต้องวนเวียนอยู่กับการดูแลบ้านและครอบครัว ดูแลลูก ถูกจำกัดให้อยู่กับความซ้ำซากจำเจ ซึ่งชีวิตแต่งงานที่เท่าเทียมกันควรเป็นการอยู่ร่วมกันด้วยความรักความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายไม่สูญเสียความเป็นอิสระ มีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการกำหนดความสัมพันธ์และวิถีชีวิต

7.3.3 การอบรมเลี้ยงดูลูกและความเป็นแม่ ผู้หญิงควรสนใจที่จะมีอิสระในการตัดสินใจมีลูก การคุมกำเนิด การตัดสินใจในการเป็นแม่ ไม่ใช่ชีวิตทั้งหมดของผู้หญิงหรือหน้าที่ที่ผู้หญิงต้องทำ

ซิมอนด์ เดอ บัวว์ (Simone de Beauvoir อ้างถึงใน ทัดจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย , 2554 : 19) เสนอว่าการต่อสู้เพื่อความสะดวกและเสรีภาพของผู้หญิงว่า ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคม ผู้หญิงก็ยังคงถูกกดขี่ ดังนั้นถ้าผู้หญิงต้องการ โอกาสในการทำงานและอยู่ในสังคมอย่างสะดวกกับผู้ชาย ผู้หญิงควรรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิ และปลดปล่อยตัวเองจากความเป็นรอง ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. จะต้องมียาชีพหรือทำงานนอกบ้าน เป็นเงื่อนไขแรกที่ทำให้เป็นอิสระทางด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆจะตามมาภายหลัง การมีงานทำมีรายได้ทำให้ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้และรับผิดชอบชีวิตตัวเองได้ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม

2. ยืนหยัดความเป็นอิสระของตนเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองจากการเป็นแค่วัตถุเป็นมนุษย์ ทำในสิ่งที่ผู้ชายสามารถทำได้และสามารถทำได้มากกว่าผู้ชาย เลือกทำตามสรีระของตนเอง

จากแนวคิดของ ซิมอนด์ เดอ บัวว์ (Simone de Beauvoir) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันในด้านสรีระเป็นความแตกต่างกันทางธรรมชาติ แต่ไม่ยอมรับความเป็นผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งสังคมมีอิทธิพลในการกำหนดความเป็นผู้หญิงและผู้ชายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ ความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ถูกกำหนดโดยสังคมเป็นสาเหตุให้ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เพราะทัศนคติค่านิยมของสังคมที่มีมานานทำให้ผู้หญิงยอมรับ ดังนั้นผู้หญิงต้องต่อสู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้หญิงมีโอกาสในสังคมเท่าเทียมผู้ชาย

นักจิตวิทยาสตรีสายรากเหง้ามองว่าการกดขี่หรือการเอาเปรียบผู้หญิงมาจากโครงสร้างของสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ เนื่องจาก ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม และบทบาททางการเมืองของผู้ชายที่มีบทบาทเหนือผู้หญิงมาตลอด ทำให้มีการให้คุณค่าผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเพราะการยอมรับค่านิยมที่ชายเป็นใหญ่ไม่ได้มาจากความแตกต่างทางสรีระ และเป็นผลมาจากการกำหนดบทบาททางเพศของสถาบันครอบครัว

จะเห็นได้ว่านักจิตวิทยาสตรีมีการจำแนกกลุ่มสิทธิสตรีหลายกลุ่ม แต่บางกลุ่มมีแนวคิดแตกต่างออกจากกลุ่มสิทธิสตรีที่มีอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดสิทธิสตรี มี 4 สายหลัก คือ

1. สิทธิสตรีสายเสรีนิยม (Liberal Feminist) สิทธิสตรีสายเสรีนิยม เป็นกลุ่มที่เรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความแตกต่างระหว่างผู้ชายและผู้หญิงได้รับอิทธิพลจาก

ความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่ปฏิบัติมานาน แนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่แตกต่างกัน

2. สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) สิทธิสตรีสายมาร์กซิสต์ เป็นกลุ่มที่เชื่อว่าความไม่เท่าเทียมกันของผู้หญิงและผู้ชายเป็นผลจากระบบเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยม ที่มีการให้คุณค่าของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เช่น การให้ค่าจ้างที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้หญิงได้ค่าจ้างต่ำกว่าผู้ชาย ผู้หญิงไม่สามารถทำงานในบางหน้าที่ได้เช่นเดียวกับผู้ชาย การปลดปล่อยผู้หญิงออกจากการทำงานในบ้านให้มีโอกาสทำงานนอกบ้าน และเน้นการทำงานร่วมกันของผู้ชายและผู้หญิง

3. สิทธิสตรีสายรากเหง้า (Radical Feminism) สิทธิสตรีสายรากเหง้า เป็นแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงและความเป็นเพศหญิง ว่า กระบวนการทางสังคมเป็นผู้จัดเกลาและอบรมให้ผู้หญิงและผู้ชายให้แตกต่างกัน กำหนดบทบาททางสังคมให้แก่ผู้หญิงและผู้ชาย เน้นให้เปลี่ยน ปองความคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศเรื่องเพศ ยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย

4. สิทธิสตรีสายสังคมนิยม (Socialist Feminism) สิทธิสตรีสายสังคมนิยม เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความเหมือนกัน และวิเคราะห์สังคมโดยแบ่งเป็นโลกส่วนตัวและโลกสาธารณะ มีการเสนอให้ผลักดันโลกส่วนตัวเข้าไปอยู่ในโลกสาธารณะ และมองว่าการกดขี่ผู้หญิงจำเป็นต้องทำความเข้าใจต่อโลกหรือพื้นที่ส่วนตัวด้วย เช่นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศหญิงกับเพศชายและหน้าที่การให้กำเนิดเด็กของผู้หญิง

ดังนั้นนักสิทธิสตรีสายนี้จึงเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมในสังคม หรือกล่าวได้ว่า เมื่อทั้งระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กันในยุคสมัยหนึ่งๆ ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จากทฤษฎีสิทธิสตรีหรือแนวคิดสิทธิสตรี การนำทฤษฎีสิทธิสตรีใดทฤษฎีหนึ่งหรือแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งมาใช้ อาจจะไม่สามารถอธิบายหรือสังเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจำเป็นต้องนำทฤษฎีสิทธิสตรีหลายๆ ทฤษฎีหรือแนวคิดสิทธิสตรีหลายๆ แนวคิดไปอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ความสมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วรรณกรรม

วรรณกรรม (Literature) หมายถึง งานเขียนหรือศิลปะ ที่เป็นผลงานอันเกิดจากการคิด และจินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่างๆ โดยทั่วไปแล้วจะแบ่งวรรณกรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมลายลักษณ์ คือวรรณกรรมที่บันทึกเป็นตัวหนังสือ และวรรณกรรมมุขปาฐะ อันได้แก่
2. วรรณกรรมที่เล่าด้วยปาก ไม่ได้จดบันทึก วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งได้ดี เรียกว่า "วรรณคดี" สำหรับวรรณคดีนั้นต้องเป็นวรรณกรรม แต่วรรณกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นวรรณคดี

วรรณกรรมมีความหมายครอบคลุมถึงงานเขียนต่างๆดังต่อไปนี้

1. งานเขียนทั่วไป เป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องศิลปะหรือกลวิธีในการเขียน เช่น ตำรา เอกสารทางวิชาการ เป็นต้น
2. งานเขียนที่ต้องมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ จะเป็นงานเขียนประเภทใดก็ได้ แต่ต้องแต่งอย่างมีศิลปะมีความประณีตงดงาม มีกลวิธีสร้างอารมณ์สะท้อนใจ และทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามงานเขียนที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร บทความ สารคดี เป็นต้น

หนังสือเรื่อง เสี่ยงเพรียกที่กลบเร้น จากแผ่นดินใหญ่ เป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ซึ่งผู้เขียน คือ จินหลัน ได้เขียนเรื่องราวจากประสบการณ์การทำงานเป็นนักข่าวและนักจัดรายการวิทยุในประเทศจีน ที่ได้พบและรับรู้เกี่ยวกับชีวิตของผู้หญิงจีนในสถานการณ์ต่างๆและในสถานที่ต่างๆ ในประเทศจีน ทำให้จินหลันเกิดความเศร้า ความสะเทือนใจ จนตั้งคำถามกับตัวเองว่า จริงๆแล้วผู้หญิงมีชีวิตเป็นอย่างไร ผู้หญิงจีนมีสิทธิอะไรบ้าง สามารถทำอะไรที่ทำให้มีชีวิตที่ดีได้บ้าง จึงได้ถ่ายทอดความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นตัวหนังสือ โดยจินหลันเขียนหนังสือเล่มนี้ที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งถ้าเป็นประเทศจีนแล้วจินหลันคงไม่สามารถเขียนหนังสือเล่มนี้ได้ เพราะอาจจะถูกรัฐบาลจับกุมและเสียชีวิต (ปวีณา วิริยะไพทกิจ, 2547:4)

เรื่องสั้น

นวลลักษณ์ ประภัสสรกุล (2545) ได้ให้ความหมายของ เรื่องสั้น คือ วรรณกรรมร้อยแก้ว บันทึกคติประเภทหนึ่งคล้ายกับนวนิยาย จะมีข้อแตกต่างกันที่นวนิยายกล่าวถึงชีวิตของคนหลายด้าน และมีเหตุการณ์ในเรื่องซับซ้อนหลายเหตุการณ์

เรื่องสั้นมีลักษณะ 6 ลักษณะ คือ

1. มีโครงเรื่อง
2. มีจุดมุ่งหมายของเรื่องอย่างเดียว
3. มีตัวละครน้อย
4. ใช้เวลาน้อย
5. มีขนาดสั้นกะทัดรัด
6. มีความกระชับรัดกุมทุกๆด้าน

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.รูปแบบการเขียนเรื่องสั้น ในการเขียนเรื่องสั้นนั้นผู้แต่งจะใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบใดแบบหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1.1 ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า จะมีการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ฉัน ฉัน ผม
- 1.2 ตัวละครซึ่งไม่ใช่ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า ก็จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1
- 1.3 ผู้แต่งเล่าเอง ในฐานะเป็นผู้รู้เรื่องทุกอย่าง
- 1.4 ผู้แต่งเล่าเอง ในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์

2. โครงเรื่อง โครงเรื่อง คือ เหตุการณ์ในเรื่องที่เรียงตามลำดับเวลา และจะเป็นเหตุผลกัน เหตุการณ์เหล่านั้นมักจะมีข้อขัดแย้งต่างๆ ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงเรื่อง เพราะ ความขัดแย้งเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้น ความขัดแย้งที่เป็นส่วนประกอบของโครงเรื่องจะมี 4 ประเภท คือ

2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะที่ปรากฏได้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ อากาศหนาว อากาศร้อน และภัยธรรมชาติต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต และความสำเร็จของมนุษย์

2.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเอง เช่น การแก่งแย่งผลประโยชน์กัน การดูถูกคนที่มีความเชื่อกว่าตนเอง

2.3 ความขัดแย้งภายในระหว่างมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาในใจอันขัดแย้งกัน อาจจะมีเหตุการณ์ภายนอกอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่เหตุที่สำคัญที่สุดคือ ความขัดแย้งภายในใจของตนเอง

2.4 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโชคชะตา เป็นความขัดแย้งระหว่างการทำของมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่ามีอิทธิพลเหนือชีวิตของตน สิ่งนี้มนุษย์ทั่วไปเรียกกันว่าโชคชะตา หรือพรหมลิขิต โชคชะตาอาจมีทั้งด้านดีและด้านร้าย เช่น การได้รับ โชคลาภ การประสบภัยอันตรายถึงกับสูญเสียชีวิต โชคชะตาอาจมีบทบาททำให้เกิดการขัดแย้งขึ้น

3. ตัวละคร ตัวละครในเรื่องสั้นและนวนิยาย อาจแบ่งออกตามความสำคัญของบทบาทได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครสำคัญ และตัวละครสำคัญรอง ผู้เขียนจะเขียนนิยายตัวละครด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

3.1 บรรยายรูปร่างลักษณะและความรู้สึกรของตัวละคร

3.2 ให้ตัวละครอื่นๆ คิดหรือสนทนากันเกี่ยวกับตัวละครตัวนั้น

3.3 บรรยายการกระทำของตัวละคร

3.4 แสดงบทสนทนาของตัวละครตัวนั้นกับตัวละครอื่นๆ

3.5 บรรยายความคิดของตัวละครตัวนั้น

4. ฉาก หมายถึง เวลาและสถานที่อันเหมาะสมกับเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากจะเป็นส่วนสำคัญของเรื่องที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น

5. สาร หมายถึง การแสดงแนวคิดของนักเรียนที่มีต่อชีวิต ที่ผู้เขียนต้องการส่งให้ผู้อ่านทราบ ซึ่งนักเขียนจะบอกตรงๆ หรือจากบทสนทนา แต่ส่วนมากนักเขียนมักจะไม่นับบอกผู้อ่านโดยตรง คำว่า "สาร" ที่แฝงไว้เเอง จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกในการอ่าน

6. จุดสุดยอด เป็นจุดคลี่คลายของเรื่องเมื่อเรื่องบรรยายคลี่คลายมาตามลำดับขั้น และจะมีช่วงหนึ่งที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่สุดของเรื่อง จุดสุดยอดไม่ใช่จุดขึ้นของอารมณ์ผู้อ่าน

7. กลวิธี

7.1 การเปิดเรื่อง สร้างให้มีนาฏการหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสนใจ อาจเปิดเรื่องโดยการใช้บทสนทนา หรือการพรรณนาที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

7.2 การปิดเรื่อง เป็นตอนที่สำคัญที่สุด ตอนปิดเรื่องนี้เป็นจุดขึ้นสุดของเรื่องที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความประหลาดใจ หรือจบลงด้วยความสำเร็จหรือความล้มเหลวอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า เรื่องสั้น หมายถึง วรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว ที่มีเหตุการณ์และตัวละครจำนวนน้อย การดำเนินเรื่องจะมีการวางโครงเรื่องและมีการดำเนินเรื่องหลายเหตุการณ์ มีการบรรยายถึงลักษณะตัวละครและมีกลวิธีให้ผู้อ่านสนใจติดตามจนจบ

การวิเคราะห์วรรณกรรม

บุญกวีวงศ์ ศรีสุทโธ (2559) ให้ความหมายของการวิเคราะห์วิจารณ์ ว่า คือการแยกแยะเพื่อพิจารณาไตร่ตรอง หาข้อดีข้อเสีย หาจุดเด่น จุดด้อย หาเหตุผล ในการจะนำไปสู่การวินิจฉัยตัดสินใจ เพื่อประเมินคุณค่าของหนังสือในด้านต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง เช่น เพื่อความซาบซึ้ง เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อแนะนำหนังสือ เป็นต้น

วันวิสาข์ อังศุเกียรติถาวร(2559) กล่าวว่า การวิเคราะห์วรรณกรรม เป็นการพิจารณาองค์ประกอบ โดยแยกแยะรายละเอียดต่างๆตั้งแต่สำนวน การใช้คำ การใช้ประโยค ตลอดจนเนื้อเรื่องและแนวคิด ทุกอย่างที่ปรากฏในข้อเขียนนั้นๆ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์วรรณกรรม หมายถึง การพิจารณา แยกแยะ การใช้คำ การใช้ประโยค สำนวน หาข้อดีข้อเสียที่อยู่ในหนังสือเพื่อประเมินคุณค่าของหนังสือ

หลักในการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรม (วันวิสาข์ อังศุเกียรติถาวร , 2559:2)

1. การอ่านเรื่องราวให้เข้าใจชัดเจน
2. กำหนดขอบเขตวรรณกรรมที่จะวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าต้องการวิเคราะห์ประเด็นใดบ้าง
3. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ให้ชัดเจน เช่น เพื่อการศึกษา เพื่อเขียนตำรา เป็นต้น
4. พิจารณาหลักความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องว่าใช้หลักการใดในการวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์ด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

ประโยชน์ของการวิเคราะห์วรรณกรรม

1. มีความเข้าใจซาบซึ้งและเห็นประโยชน์ของวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ
2. เกิดความรู้ ความคิดในแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง
3. เกิดความคิด รู้จักใช้วิจารณ์อย่าง ใช้เหตุและผล
4. ช่วยให้สามารถศึกษาวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น
5. เป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในด้านวรรณกรรม
6. ช่วยให้รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของวรรณกรรม

ประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรม

1. คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คือ ความไพเราะของบทประพันธ์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกและจินตนาการตาม
2. คุณค่าทางเนื้อหาสาระ แนวคิดและกลวิธีในการนำเสนอ
3. คุณค่าทางสังคม วรรณคดีและวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมและยังสามารถจรรโลงสังคมได้อีกด้วย
4. การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์หนังสือรวมเรื่องสั้นในด้านคุณค่าทางสังคมที่ได้สะท้อนสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของคนจีนถึงแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในสภาพพื้นที่หรือการดำรงชีวิต แต่สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไม่มีความแตกต่างกัน

หนังสือรวมเรื่องสั้น *The Good Women of China* หรือ เสียงเพรียกที่กลบเร้น จากแผ่นดินใหญ่ เป็นเรื่องราวของผู้หญิงที่ถ่ายทอดโดยนักจัดรายการวิทยุที่ชื่อ ซินหรง เป็นการเปิดเผยถึงเรื่องจริงของชีวิตผู้หญิงจีน จากสังคมระดับต่างๆทั้งในยุคที่ประเทศจีนได้ปฏิรูปและเปิดประเทศ แต่ยังมีเรื่องราวของผู้หญิงที่เป็นผลจากการปิดประเทศและเปิดประเทศ แสดงถึงความคิดและทัศนคติของการดำรงตนเป็น ผู้หญิงที่ดีและเพียบพร้อมในสังคมจีน

ซินหรง นักจัดรายการวิทยุ “ถ้อยคำในสายลมแห่งราตรี” ทำงานในสถานีวิทยุของรัฐบาล ที่ออกอากาศในเมืองหนานจิง(นานกิง) มณฑลเจียงซู ในประเทศจีนช่วงกลางทศวรรษที่ 70 – 80 ซินหรงทำรายการวิทยุโดยการพูดคุยทำความรู้จักกับผู้หญิงจีนหลายรุ่นในยุคนั้น เพื่อค้นหาคำตอบว่า คุณค่าของผู้หญิงจีนอยู่ที่ใด ซินหรงใช้สิทธิ์จากการเป็นสื่อมวลชน ออกไปสัมภาษณ์ผู้หญิงหลายคน ทั้งที่อยู่ข้างถนน ในคุก และในโรงพยาบาล ทั้งที่เป็นแม่ เป็นเมีย ลูกสาว หลานสาว และเพื่อนหญิง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับงาน เรื่องที่เธอสนใจเป็นพิเศษ รวมไปถึงที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเธอเอง เป็นเรื่องราวความระทมทุกข์ของผู้หญิงจีนที่เธอได้พบ ได้จากการสัมภาษณ์ จากประสบการณ์ตรง จากการรวบรวมเรื่องราวในจดหมาย และจากโทรศัพท์จากแฟนรายการที่ได้บอกเล่าถึงความลำบากในการเป็นผู้หญิงที่ดี ที่มีผลมาจากการความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ปวีณา วิริยประไพกิจ ต้องการที่จะให้หนังสือเป็นบทเรียนและความรู้ที่ต่อยอดซึ่งเป็นข้อคิดที่มีค่าและอยากให้เกิดการเรียนรู้ผ่านหนังสือที่ซินหรงเขียน เพื่อให้เข้าใจมิติของความเป็นผู้หญิงทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทั้งในที่สาธารณะและในความมืด ทั้งลึกซึ้งและกว้าง ไม่ว่าในสถานะของ

การเป็นลูกสาว แม่ พี่ น้อง ลูกสะใภ้ ญาติผู้ใหญ่ ย่า ยาย เพื่อน ครู หรือ ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม โดยเฉพาะคนอ่านที่เป็นผู้หญิงได้รับรู้และศึกษาชีวิต การรับมือและจัดการกับปัญหาที่ผู้หญิงเงินได้เลือก และการเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้น ทำให้เข้าใจและยอมรับความจริง และสามารถกำหนดทางเดินชีวิตให้กับตนเองได้อย่างชัดเจนขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว และคณะ (2559) ศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร โดยศึกษาจากนวนิยายที่มีการดัดแปลงเป็นบทละคร โทรทัศน์ที่ได้เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 ทั้งหมด 7 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง พบว่า นวนิยายของพงศกรทั้ง 7 เรื่อง ปรากฏสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในด้านการเป็นบุตรสาวของบิดามารดาที่มีบทบาทของการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ส่วนสถานภาพทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ได้สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทยในปัจจุบัน ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการทำงาน มีความรู้ความสามารถสามารถทำงานนอกบ้านได้เหมือนผู้ชาย สามารถพึ่งพาและเลี้ยงดูตนเองได้ มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ

ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ (2555) ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลักธรรมที่สตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครอบครัวใช้ พบว่า มีการใช้หลักธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 มรวาสธรรม 4 ศีล 5 ธรรมโลกบาลและพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและนำหลักคำสอนไปใช้ในการดูแลครอบครัวในวิธีการที่แตกต่างกันไป

ทัศนจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย (2554) วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครของแม่ในนวนิยาย “ลับแล, แก่งคอย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครแม่ในนวนิยาย “ลับแล, แก่งคอยตาม กรอบแนวคิดทฤษฎีสตรีสายดอนรากดอนโคน และวิเคราะห์กลวิธีต่อรองเพื่อปลดปล่อยตัวเองจากอำนาจปิตาธิปไตยและการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครแม่

ผลการศึกษาพบว่า “แม่” ถูกนำเสนอในบทบาทที่จำกัดอยู่ที่ความเป็นเมียและแม่ตามกรอบจารีตประเพณีและมายาคติที่สังคมวางไว้ โดยไม่ได้รู้สึกว่าคุณภาพของตนเองนั้นอยู่ในสถานะที่ตกเป็นรองอยู่ได้

อำนาจปีศาจไปโดยของพ่อและลูกชาย และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะต่อสู้และต่อต้านอำนาจปีศาจไปโดยนั้นด้วยกลวิธีตอบโต้แบบทางตรงและทางอ้อม

วรพล ผสมทรัพย์และอนงค์นาฏ เถลิงวิทย์ (2554) ศึกษากระบวนการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของจักรพรรดินีซูสี ผ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สองเรื่อง คือ Empress Orchid และ The Last Empress ของอันธิ หมีน นักเขียนสตรีจีนพลัดถิ่น ในนวนิยายทั้งสองเรื่องนั้น ภาพลักษณ์ของจักรพรรดินีซูสีในฐานะนางสนมที่เห็นอกเห็นใจและช่วยแบ่งเบาภาระของจักรพรรดิ ในฐานะแม่ที่คอยต่อสู้เพื่อรักษาสีทิวในราชบัลลังก์ของลูกและแม่ของแผ่นดินที่พยายามป้องกันประเทศให้รอดพ้นจากการถูกรุกรานของต่างชาติ

ปิ่นหล้า ศิลาบุตร (2551) ศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม และเพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย โดยศึกษาจากนวนิยายทั้งหมด 13 เรื่อง พบว่า ผู้เขียนได้สร้างสถานภาพและบทบาทของตัวละคร 2 ด้าน คือ สถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว ที่มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณบิดามารดา สถานภาพของภรรยาที่มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจและบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำแก่ลูกในการเลือกคู่และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูและบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา

สุมณฑา บุญวิวัฒนะกุล (2550) ศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของบุญเหลือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของบุญเหลือ จำนวน 5 เรื่อง พบว่า สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงมี 2 ด้าน คือ ด้านครอบครัวและสังคม สถานภาพและบทบาทด้านแรกประกอบด้วย สถานภาพและบทบาทของบุตรสาว บุตรสะใภ้ ภรรยา มารดาและเพื่อน ส่วนสถานภาพและบทบาทด้านต่อมา ประกอบด้วย สถานภาพและบทบาทด้านหน้าที่การงาน และด้านการเป็นผู้นำ สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง นอกจากสะท้อนเอกลักษณ์ของครอบครัวไทยในเมืองหลวงและในชนบท